

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Laboratorium literatury: XIX wiek Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

<p>Kierunek studiów Filologia polska</p> <p>Specjalność -</p> <p>Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej</p> <p>Poziom studiów studia drugiego stopnia</p> <p>Forma studiów studia stacjonarne</p> <p>Profil studiów profil ogólnoakademicki</p>	<p>Cykl dydaktyczny 2023/24</p> <p>Kod zajęć 03FPLS.22K.02497.23</p> <p>Języki wykładowe polski</p> <p>Obligatoryjność Obowiązkowy</p> <p>Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe</p>	
<p>Koordynator zajęć</p>	Sylwia Karolak, Tomasz Sobieraj, Krzysztof Trybuś	
<p>Prowadzący zajęcia</p>	Radostaw Okulicz-Kozaryn, Tomasz Sobieraj, Małgorzata Okulicz-Kozaryn, Marek Wedemann, Marcin Jauksz, Wiesław Ratajczak, Jerzy Fiećko, Elżbieta Nowicka, Zbigniew Przychodniak, Krzysztof Trybuś, Alina Borkowska-Rychlewska, Jerzy Borowczyk, Maciej Junkiert, Piotr Śniedziewski, Lidia Banowska, Zofia Dambek-Giallelis, Wojciech Hamerski	
<p>Okres Semestr 2</p>	<p>Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia</p> <ul style="list-style-type: none">Konwersatorium: 40, Egzamin	<p>Liczba punktów ECTS 5</p>

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Celem zajęć odbywanych w ramach przedmiotu Laboratorium literatury. Wiek XIX będzie inspirowane przez prowadzącego – w powiązaniu z aktualną wiedzą historycznoliteracką i jego zainteresowaniami naukowymi – szczegółowe badanie utworów literackich powstałych w latach 1795-1918, z uwzględnieniem ich konkretności i złożoności, jak również relacji z innymi zjawiskami literackimi i kulturowymi w ramach stylu, poetyki, szkoły, prądu, epoki literackiej (romantycznej, pozytywistycznej lub młodopolskiej) i całej formacji dziewiętnastowiecznej. W zależności od przyjętych założeń dla danego cyklu* zajęcia obejmować będą następujące elementy: rozpoznanie charakterystycznych cech, w tym specyfiki językowej zjawiska, identyfikację form, problematyzację utworu, studium bezpośredniego kontekstu, po pomnożeniu i pogłębieniu wiedzy na temat przebiegu procesu rozwojowego literatury (również w perspektywie „długiego trwania”) i – na każdym etapie analizy i interpretacji – dobór adekwatnej metodologii.
C2	Celem zajęć będzie zatem doskonalenie znajomości trzech epok oraz narzędzi badawczych służących ich poznaniu. W centrum uwagi znajdują się: 1. Arcydzieła, jak też ważne ze względów estetycznych lub problemowych utwory literatury polskiej romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski oraz towarzyszące ich powstaniu i recepcji konteksty przemian historycznych i kulturowych. 2. Kategorie historyczno- i estetycznoliterackie właściwe dla poszczególnych epok i całego XIX wieku, w tym także należące do pogranicza innych sztuk (malarstwa, muzyki, teatru, filmu). 3. Arkana nowoczesnego warsztatu historycznoliterackiego; współczesne technologie informacyjne w procesie studiowania literatury polskiej w wieku XIX – jako uzupełnienie kompendiów tradycyjnych; komparatystyczne oraz interdyscyplinarne narzędzia zgłębiania różnych kontekstów. 4. Umiejętność dochodzenia do wniosków na zaawansowanym poziomie akademickim i formułowania dojrzałych, wszechstronnie uargumentowanych wypowiedzi na temat literatury oraz kultury romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski 5. Wrażliwość humanistyczna oraz postawa dojrzałego uczestnictwa w kulturze, podbudowana pogłębioną wiedzą o etapach jej rozwoju w XIX stulecie. *tzw. mikrocyklu monograficznego złożonego średnio z 4 spotkań, przy czym na całość zajęć składa się 20 godzin przeznaczonych na literaturę do początku lat sześćdziesiątych XIX w. i tyleż samo – na literaturę do roku 1918.

Wymagania wstępne

Obowiązują wiedza i umiejętności z przedmiotów: Laboratorium literatury XII-XVIII wiek (dla wszystkich); Vademecum literaturoznawcze (dla studentów po kierunkach innych niż polonistyka); Historia literatury polskiej, Literatura powszechna, Poetyka z analizą dzieła literackiego, Teoria literatury (dla absolwentów polonistycznych studiów licencjackich); ponadto oczekiwana jest co najmniej elementarna znajomość porzecznej historii Polski i historii powszechnej XIX wieku.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	omawia dzieła literatury polskiej epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski oraz sytuuje je w procesie rozwojowym literatury rodzimej i na tle literatury powszechnej oraz w relacjach z ówczesną kulturą, nauką, wydarzeniami historycznymi, kontekstami biograficznymi, przemianami w sferze idei, a także cywilizacyjnymi i obyczajowymi	FPL_K2_W03, FPL_K2_W07, FPL_K2_W08	Egzamin ustny
W2	omawia przemiany języka literatury (od wczesnego romantyzmu po pierwsze próby futurystyczne) oraz form literackich	FPL_K2_W02, FPL_K2_W03, FPL_K2_W08	Egzamin ustny
W3	charakteryzuje dziewiętnastowieczną estetykę, w tym o związku literatury romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski z innymi sztukami	FPL_K2_W03, FPL_K2_W08	Egzamin ustny

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi interpretować dzieła literatury polskiej epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski z uwzględnieniem kontekstów określonych w efekcie W1	FPL_K2_U02, FPL_K2_U03, FPL_K2_U06, FPL_K2_U07	Egzamin ustny
U2	posiada umiejętność analizowania elementów uniwersalnych i cech wyjątkowych (rodzimych) w literaturze polskiej epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski, a także potrafi wskazać i zanalizować przykłady obecności kultury wymienionych okresów w wieku XX i XXI	FPL_K2_U01, FPL_K2_U03, FPL_K2_U06, FPL_K2_U07	Egzamin ustny
U3	potrafi dostrzec i skomentować egzystencjalny wymiar literatury romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski	FPL_K2_U01, FPL_K2_U02	Egzamin ustny
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	krytycznie ocenia odbierane treści i jest gotów poszerzać swoją wiedzę	FPL_K2_K01, FPL_K2_K02	Egzamin ustny
K2	docenia dorobek poprzednich epok, jest gotów do zachęcania innych do ich poznania	FPL_K2_K04, FPL_K2_K05, FPL_K2_K06	Egzamin ustny

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Dzieła literatury polskiej epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski w ich usytuowaniu w procesie rozwojowym literatury rodzimej i na tle literatury powszechnej; szczegółowy przebieg procesu historycznoliterackiego w latach 1795-1918: formacje, epoki, kierunki, prądy, style na szerokim tle przekształceń kultury i różnorodnych zjawisk z jej dziejów, takich jak odkrycia geograficzne i naukowe, ewolucjonizm, scjentyzm, teorie paranaukowe, magnetyzm, ezoteryzm, ruchy religijne, narodowe, polityczne, społeczne, emancypacyjne, organicyzm, utylitaryzm, pragmatyzm, socjalizm, neurozyzm, dekadentyzm i in.	W1, U1, K1, K2	Konwersatorium
2.	Indywidualna, grupowa, pokoleniowa, narodowa świadomość twórcza wobec mód, prądów, ideologii, ruchów uniwersalistycznych (lokalność, regionalizm, krajowość, różne postacie patriotyzmu, panslawizm, pangermanizm, europejskość, kosmopolityzm, internacjonalizm, „wszechświatowość”).	U2, K1, K2	Konwersatorium
3.	Aspekty literackie dziewiętnastowiecznej geografii kulturowej. Zróżnicowanie terytorialne literatury ze względu na przynależność państwową i status polityczny (poszczególne zabory, ziemie zabrane), literatura krajowa; literatura emigracyjna; literatura zsyłkowa. Gruntowny obraz życia literackiego, ośrodków i instytucji (m.in. czasopisma, kawiarnie literackie, polonistyki uniwersyteckie) romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski.	W1, K1, K2	Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
4.	Przemiany języka literatury – od wczesnego romantyzmu po pierwsze próby futurystyczne; poszerzanie skali wyrazowej, język literatury a teorie pochodzeniu języka, utopia języka pierwotnego; koncepcja metasłowa; ekspansja języka naukowego; absorbcja idiolektów i dialektów, spory o stosunek języka literackiego do gwar, upotocznienie; poszukiwania lingwistyczne u progu Młodej Polski i ich dalsze konsekwencje; wirtuozeria językowa, język poetycki jako antyteza języka potocznego; język publicystyki a język krytyki i jego różnicowanie się; język a forma literacka; reakcja na cenzurę, rozwój języka ezopowego a literatura.	W2, W3, K1, K2	Konwersatorium
5.	Przemiany form literackich w porządku ewolucji i zerwania; romantyczne źródła idei oryginalności w sztuce, reakcje na nią i reinterpretacje; zmiany w rozumieniu generalistów takich, jak poezja i proza; zjawiska liryzacji prozy, dramatyzacji i epizacji liryki, hybrydyczność rodzajowa i gatunkowa; dekompozycja i próby rekonstruowania poetyki klasycznej; nowe gatunki, style, terminy; zdobycze naukowe a poszukiwania formalne w literaturze; powieść eksperymentalna; rozkwit literatury popularnej i służebnej i jej zróżnicowanie formalne; ekspansja tzw. „izmów” w 2 połowie XIX wieku; rozwój krytyki literackiej i artystycznej oraz eseistyki filozoficzno-estetycznej; fragmentaryczność a totalność dzieła sztuki; koncepcja dzieła otwartego a dążenie do zawartości kompozycyjnej; liryka czysta i poezja dyskursywna.	W1, W2, W3, U1, K1, K2	Konwersatorium
6.	Przejawy synkretyzmu: romantyczny i młodopolski synkretyzm gatunkowy oraz towarzyszące mu procesy, ewolucja gatunków synkretycznych i jej uwarunkowania; romantyczny egzotyzm a młodopolski synkretyzm kulturowy; dziewiętnastowieczna myśl porównawcza, komparatyzm mitologiczny i religijny.	W1, W2, W3, U1, K1, K2	Konwersatorium
7.	Przemiany dziewiętnastowiecznej estetyki; pogłębiona charakterystyka szkół literackich, tendencji, prądów; ich zmienność i trwałość; sentymentalizm, gotycyzm, romantyzm, realizm, naturalizm, parnasizm, symbolizm, ekspresjonizm, franciszkanizm, odrodzenie klasyczne.	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Konwersatorium
8.	Wielopłaszczyznowe związki literatury romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski z innymi sztukami (np. malarstwo, rzeźba, muzyka, teatr, opera, film); malarskość, a zwłaszcza muzyczność literatury; teorie i praktyki korespondencji, syntezy i separacji sztuk; zjawisko synestezji.	W3, K1, K2	Konwersatorium
9.	Biografie twórcze wybitnych pisarzy czasów porobiorowych wobec przemian obyczajowych, cywilizacyjnych, duchowych świadomościowych; zagadnienia identyfikacji narodowej, apostazji, konwersji; pokolenia literackie i przeżycie pokoleniowe; ugrupowania literackie, koła, koterie, kluby, cyganerie.	W1, U1	Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
10.	Egzystencjalny wymiar literatury romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski (literatura jako wyraz doświadczenia egzystencjalnego, parenetyka, literatura a etyka).	U3	Konwersatorium
11.	Historia jako determinanta i kontekst zjawisk literackich w okresie porozbiorowym (konspiracja, irredenta, karbonaryzm, wolnomyślicielstwo, rewolucja społeczna, narodnictwo, socjalizm, ruch narodowy, liberalizm, tradycjonalizm, młodokonserwatyzm, anarchizm); literatura jako wyraz przeżyć zbiorowych oraz źródło wzorców społecznych, katalizator procesu samouświadomienia narodowego, postaw patriotycznych lub różnych form buntu.	W1, U1	Konwersatorium
12.	Literatura wobec koncepcji historycznych i historiozoficznych; historyzm romantyczny i eklektyzm; mediewalizm dziewiętnastowieczny, renesansyzm, sarmatyzm, katastrofizm.	W1, U1	Konwersatorium
13.	Romantyzm jako stan badań i stan świadomości; romantyczne i młodopolskie lektury Miłosza, Różewicza, Rymkiewicza; argumenty za i przeciw zmierzchowi paradygmatu romantycznego; pozytywizm i Młoda Polska w koncepcjach badawczych i strategiach ideologicznych; geneza legendy młodopolszczyzny; pojęcie dziewiętnastowieczności wobec pojęcia modernizmu.	U2, K1, K2	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda ćwiczeniowa, Metoda badawcza (dociekania naukowego)

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	<p>Warunki zaliczenia: warunkiem zaliczenia zajęć jest przygotowanie prezentacji, prelekcji, wprowadzenia do dyskusji lub sporządzenie protokołu z zajęć (według ustaleń z prowadzącym). Warunkiem zaliczenia jest także zdanie egzaminu ustnego.</p> <p>Kryteria oceniania: 5,0 - bardzo dobra znajomość literatury polskiej epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski, a w szczególności arcydzieł i ważnych utworów, bardzo dobra umiejętność referowania ich problematyki z użyciem zaawansowanej terminologii literaturoznawczej, bardzo dobra znajomość różnorodnych idei filozoficznych i estetycznych oraz pogłębiona wiedza z zakresu historii i kultury wszystkich trzech epok, bardzo wysoka świadomość roli literatury romantycznej realistycznej i modernistycznej w europejskim i polskim dziedzictwie kulturowym, bardzo wysoka sprawność analityczno-interpretacyjna z wykorzystaniem pogłębionej wiedzy z zakresu wybranych teorii i metodologii badań literackich, bardzo dobra umiejętność operowania zaawansowanymi formami wypowiedzi naukowej, potwierdzona przez złożoną pracę pisemną. 4,5 - jak wyżej, z nieznacznymi niedociągnięciami: nieco niższa sprawność analityczno-interpretacyjna z wykorzystaniem pogłębionej wiedzy z zakresu wybranych teorii i metodologii badań literackich oraz nieco niższa umiejętność operowania zaawansowanymi formami wypowiedzi naukowej. 4,0 - możliwy szerszy zakres niedociągnięć: nieco słabsza znajomość arcydzieł i ważnych utworów literatury polskiej epok romantyzmu pozytywizmu i Młodej Polski, nieco niższa umiejętność referowania ich problematyki z użyciem terminologii literaturoznawczej, nieco niższa znajomość idei filozoficznych i estetycznych oraz historii i kultury wszystkich trzech epok. 3,5 - zadowalająca znajomość arcydzieł i ważnych utworów literatury polskiej epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski, zadowalająca umiejętność referowania ich problematyki z użyciem terminologii literaturoznawczej (wymagająca np. zadawania pytań pomocniczych przez osobę egzaminującą), zadowalająca znajomość idei filozoficznych i estetycznych oraz historii i kultury epok romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski, zadowalająca sprawność analityczno-interpretacyjna z wykorzystaniem wiedzy z zakresu wybranych teorii i metodologii badań literackich, zadowalająca umiejętność operowania zaawansowanymi formami wypowiedzi naukowej 3,0 - zadowalająca znajomość arcydzieł i ważnych utworów literatury polskiej epok pozytywizmu i Młodej Polski, zadowalająca umiejętność referowania ich problematyki z użyciem terminologii literaturoznawczej (wymagająca np. zadawania pytań pomocniczych przez osobę egzaminującą), słaba znajomość idei filozoficznych i estetycznych oraz słaba wiedza z zakresu historii i kultury wszystkich trzech epok, słaba sprawność analityczno-interpretacyjna i mierne wykorzystanie wiedzy z zakresu wybranych teorii i metodologii badań literackich, słaba umiejętność operowania zaawansowanymi formami wypowiedzi naukowej. 2,0 - niezadowalająca znajomość arcydzieł i ważnych utworów literatury polskiej epok pozytywizmu i Młodej Polski, brak umiejętności referowania ich problematyki z użyciem terminologii literaturoznawczej, niezadowalająca znajomość idei filozoficznych i estetycznych oraz historii i kultury wszystkich trzech epok, brak sprawności analityczno-interpretacyjnej oraz wiedzy z zakresu wybranych teorii i metodologii badań literackich, brak umiejętności operowania zaawansowanymi formami wypowiedzi naukowej.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Obowiązują wybory lektur źródłowych i stanu badań literatury polskiej i kultury polskiej oraz ich europejskich kontekstów w wieku XIX. Szczegółowe spisy lektur na „Laboratorium: wiek XIX” w danym roku akademickim są zawsze udostępniane przez prowadzących zajęcia.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć

Konwersatorium	40
Przygotowanie do zajęć	20
Czytanie wskazanej literatury	45
Przygotowanie do egzaminu	30
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 135
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i ustawicznego jej doskonalenia, a także uznania znaczenia wiedzy dla rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych;
FPL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny odbieranych treści, zestawiania i waloryzowania źródeł informacji, krytycznego uczestnictwa w procesach komunikacji społecznej;
FPL_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykorzystywania wiedzy o języku, literaturze i kulturze rodzimej do budowania tożsamości zbiorowej i rozwijania więzi społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego, z wykazaniem wrażliwości etycznej związanej z własną pracą i udziałem w różnych formach życia zbiorowego;
FPL_K2_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podejmowania odpowiedzialnych działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju i świata, krzewienia kultury języka i kultury czytelniczej;
FPL_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do inspirowania innych do uczestnictwa w kulturze oraz podejmowania działań dla dobra wspólnego;
FPL_K2_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych, zmiennych warunkach, także przystosowując istniejące lub opracowując nowe narzędzia i metody;
FPL_K2_U02	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać niezłożone problemy badawcze w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, posługując się ujęciami teoretycznymi, pojęciami, procedurami i sprawnościami właściwymi dla polonistyki;
FPL_K2_U03	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać właściwie dobrane źródła i informacje, także z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, dokonywać ich oceny, krytycznej analizy, syntezy i twórczej interpretacji;
FPL_K2_U06	Absolwent/ka potrafi formułować i wyrażać własne poglądy, posługując się właściwym stylem funkcjonalnym polszczyzny, dobranym adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, z uwzględnieniem ekspresywnych, estetycznych i pragmatycznych właściwości języka polskiego;
FPL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi formułując i artykułując wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań, odwołujących się do wiedzy, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, zwłaszcza odnoszących się do zagadnień językowych, literackich i kulturowych;
FPL_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób główne tendencje rozwojowe literaturoznawstwa i językoznawstwa, a także usytuowanie, miejsce i znaczenie polonistyki w obszarze badań humanistycznych;
FPL_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób fakty i zjawiska z zakresu historii literatury polskiej od początków do współczesności, także w ich relacji z faktami i zjawiskami z dziejów literatury, sztuki i kultury powszechnej;
FPL_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu historię Polski i Europy, a także zależności i relacje występujące między wydarzeniami i procesami historycznymi a dziejami języka, literatury i kultury polskiej;
FPL_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w szerokim zakresie wybrane idee filozoficzne i estetyczne, zarówno te istotne dla zrozumienia przebiegu procesu historycznoliterackiego i jego uwarunkowań, jak i te, które stymulują rozwój humanistyki współczesnej, stanowią zaplecze jej metod, teorii i dyskursów, zwłaszcza w odniesieniu do literaturoznawstwa i językoznawstwa;